

Erfarenhet & flexibilitet

Ideal i svenska platsannonser 1972 och 2002

**Författare: Bertil Gustavsson
Handledare: Fredrik Sunnemark**

C-uppsats i kulturvetenskap

10 p Uppsats

Institutionen för arbete, ekonomi och hälsa

Vt 2003

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INTRODUKTION.....	1
BAKGRUND.....	1
SYFTE	4
METOD.....	4
AVGRÄNSNING.....	6
DISPOSITION	6
2. TEORI.....	7
IDEAL OCH KARAKTÄRSEGENSKAPER.....	7
ARBETE.....	7
FLEXIBILITET	8
ARBETE OCH MÄNNISKA	10
KUNSKAP OCH MÄNNISKA.....	11
3. RESULTAT	12
ERFARENHETSFÖRÄNDRINGAR I PLATSANNONSER 1972 vs. 2002.....	12
FLEXIBILITETFÖRÄNDRINGAR I PLATSANNONSER 1972 vs. 2002	12
SAMMANFATTNING	13
4. DISKUSSION	14
SAMHÄLLE.....	15
MÄNNISKA.....	16
KUNSKAP	17
SLUTSATS OCH KOMMENTARER	18
5. LITTERATUR OCH REFERENSER	
6. BILAGA	

1. Introduktion

Varje tid, varje individ, och varje samhälle har sitt förhållande till göranden, sysslor och arbete som skall bli utförda. Ställer vår samtid andra krav på individen än tidigare decennier? Jag tror det. Min uppsats skall lite närmare granska om det möjligtvis är på det sättet. Hur ser de krav som ställs på var och en och i relation till arbete och arbetsmarknad ut? Vår tid är starkt präglad av omorganiseringar, företagsförflyttningar och som en följd av detta har vi lösare och mindre trygga anställningsformer. Det som tidigare kunde ses som meriterande har till viss del byts till sin motsats. Långa anställningsformer med fasta rutiner kan idag ses som konservativa och som ett mått på stagnation. Det vi ser mer av idag är anställningsformer som till sin karaktär är betydligt kortsiktigare och samtidigt skapar en otrygghet för de individer som inte trivs med att bara veta vad de skall göra någon månad fram i taget. Samhället, individen och prestationen är något som sinsemellan är kopplat till varandra och till sin kulturella och historiska tid. Det som jag själv väljer att ta upp i uppsatsen är förhållandet mellan erfarenhet och flexibilitet och hur detta ser ut i text, två ideal som man kan ha olika uppfattningar om. För att titta närmare på dessa ideal och hur de tar sig uttryck har jag gått igenom annonserna i arbetsmarknadens platsjournaler för att finna på svar.

Bakgrund

Människa och arbetsliv är något som relaterar till varandra och till sin tid. Behov och tillgång på vakanser inom arbetsmarknaden varierar i förhållande till rådande konjunktur. Ordet konjunktur är i sin tur synonymt till och kan tjäna som en förklaring till ekonomisk utvecklingstendens på kortare sikt eller om vi så vill det aktuella marknadsläget.

I Lars Magnussons bok (1999) *Svensk ekonomisk historia* går det att läsa om dessa skiftningar och hur de hör ihop med rådande konjunktur och arbetsmarknadsläge.

En historisk tillbakablick på tre decennier belyser dessa svängningar på tillväxt och stagnation. Dessa svängningar på "marknaden" berör individerna på ett påtagligt sätt, ibland är behovet stort inom en viss sektor, för att senare svänga över till behov inom en annan sektor. Epoker kommer och epoker går och för med sig nya produktionsformer. Exempel på detta är industrialismens inträde och övertagande av det tidigare jordbrukssamhället där vår egen samtid avlöser tidigare arbetsformer med nya teknologiska landvinningar såsom IT- och datakommunikation.

Under perioden efter andra världskriget mitten av 1940-talet fram till slutet av 1960-talet, red hela västvärlden på en allmän ekonomisk tillväxt. Det ledde till en ökad produktion och en expanderande industrisektor. Som följd av detta fick medborgarna en bättre levnadsstandard och man förde en alltmer mänsklig socialpolitik och arbetslöshetssiffrorna sjönk. Ser man på perioden 1950-1970 präglades den av en gynnsam ekonomisk stabilitet. Ett problem som fanns var dock inflationen, men den var inte högre i Sverige än på andra håll.

Vid slutet av 1960-talet såg man en vändning för Sveriges del som medför ett stort underskott i bytesbalansen, detta var ett tecken på att svensk industri hade halkat efter med sina marknadsandelar mot andra länder. Ett tydligt tecken på detta var en kraftig tillbakagång åren 1971-72, den ekonomiska tillväxten hade stagnerat och samtidigt hade industrin slutat att expandera. P.g.a. dessa förhållanden fick arbetsmarknadsläget sig en knäck, följden blev en kraftigt stigande arbetslöshet.

Inledningen av 1970-talet förbättrade inte situationen för Sveriges del med den första oljekrisen vid årsskiftet 1973-74. "Det var visserligen uppenbart att den fyradubbling av oljepriset som Opec-länderna beslutade om 1973 fick allvarliga återverkningar för de industrialiserade länderna i form av bytesbalansproblem och lägre ekonomisk tillväxt. Men tillväxten hade börjat stagnera redan i slutet av 1960-talet" (Magnusson, 1999:474). Omvärldens reaktion på lågkonjunkturen blev sänkta reallöner och minskad köpkraft med påföljande starka inslag av strukturomvandlingar. Oljekrisens påverkan på Västeuropas ekonomier var påfallande, det som hade varit de grundläggande branscherna och industrierna inom kol-, järn-, stål-, varvs- och annan mekanisk industri även (textil och annan konsumtionsvaruindustri), blev kraftigt nedbantade. Som en följd av denna nedbantning och omstrukturering av de gamla basindustrierna, lade man ner hela industriregioner som i sin tur medförde massarbetslöshet.

Sverige försökte, tvärtemot vad övriga västländer gjorde, att genom politiska beslut gå emot lågkonjunkturen i form av skattesänkningar, stöd till industrins lagerinvesteringar och ett frisläppande av investeringsfonder. Detta ökade på inflationstakten. 1974 blev ett gynnsamt år för Sveriges råvaruproduktion främst inom trä och malm. Följden av detta blev en kommande förväntning på löneförhöjningar. Som en konsekvens av detta faktum startade en formidabel kostnadsexplosion åren 1974 till 1976, de reala lönekostnaderna ökade med ca 40 procent samtidigt som man fattade beslut om höjningar av de sociala avgifterna. Resultatet av detta blev återigen en tillbakagång och sjunkande exportandelar på världsmarknaden. Något som ytterligare förstärkte recessionen var att kronan var övervärderad vid denna tid. År 1976 var

den värsta lågkonjunkturen över i Västeuropa, samtidigt befann sig Sverige i en djup nedgång. Denna djupa nedgång för Sveriges del resulterade i tre kraftiga devalveringar 1976 och 1977 samt en fjärde 1981. Som en följd av dessa devalveringar kunde Sverige och svensk konkurrenskraft bli återställd kring 1982.

Regeringens ambition 1982 var att skapa full sysselsättning, ekonomisk tillväxt och ett minskat budgetunderskott samtidigt som inflationen skulle hållas nere. Metoden som man använde sig av var en mycket kraftig och "aggressiv" devalvering av kronan med hela 16 procent. Verkningarna av detta resulterade direkt i ombytta roller, lågkonjunkturen ersattes med begynnande högkonjunktur. "Arbetslösheten minskade snabbt och fram till mitten av 1980-talet förbyttes de kraftiga budget- och bytesbalansunderskotten i sina motsatser. Samtidigt steg vinstandelen av nationalinkomsten mycket kraftigt samtidigt som inflationen inte nämnvärt översteg omvärldens". (Magnusson 1999:478). Mot 1980-talets slut tog problemen fart igen inflationen steg igen och ekonomin hade hamnat i ett läge av överhettning. Det som hände var att det inom tillverkningsindustrin inte längre rådde full sysselsättning utan något som man skulle kunna beteckna med som "överfull" sysselsättning, bristen på arbetskraft var påfallande samtidigt som produktiviteten sjönk. En bidragande orsak till brist på arbetskraft var en alltmer tilltagande och växande offentlig sektor.

1990-talets inledning färgades av en starkt överhettad ekonomi med en överfull sysselsättning, högt uppdriven inflation och en vikande exportindustri med sjunkande marknadsandelar som till största delen berodde på nedåtgång i produktiviteten. Sveriges kraftiga ekonomiska uppsving under decennierna efter krigsslutet kan kopplas till den internationella ekonomins utveckling, även de mindre gynnsamma förhållanden på senare tid kan kopplas till samma internationella perspektiv. Ser vi på tiden närmast efter kriget kan Västeuropa ses som ett internationellt utvecklingsblock. Industrin som tog form byggde på massproduktion av "varaktiga" konsumtionsvaror (inklusive bilar och flygplan) som hämtade sin grund i den tunga industrin av stål, järn, kol och cement. Detta medförde en hög ekonomisk tillväxt i hela västvärlden.

Ser vi till slutet av 1990-talet var optimismen stor till den nya ekonomin och med IT-samhällets framväxt och med sin utbyggnad av bredband och nätverk, med stigande aktiekurser som följd och med en tro och optimism på en allt högre och stigande tillväxt, den nya ekonomin och teknologin var i antågande. Sedan kom de allt för högt och ställda förväntningarna under denna nya tid med kunskapssamhällets förhoppningar sig en knäck, "börsbubblan" sprack och aktiekurserna föll dramatiskt.

De högt ställda förväntningarna på den nya erans framväxt av kommunikation och kunskapsspridning fick sig en mer nyanserad och återhållsam framtoning. Det går även anta att högt personliga förväntningar och byggande av framtidstro kring den nya IT-eran fick mångas idéer att gå i stå.

Med denna introducerande och historiska tillbakablick på arbetslivet och belysning på dess ekonomiskt politiska svängningar som följer parallellt med rådande konjunktur och antalet lediga arbetstillfällen, kan vi fråga oss hur detta påverkar den för tillfället sanktionerade och vedertagna ”normen”, ”samhällsnormen”, för vad som bör ses som bra och ideala egenskaper hos individerna.

Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka om det skett någon förändring av ideal i platsannonser från 1972 till 2002. Mer specifikt granskas relationen mellan begreppen erfarenhet och flexibilitet, även annonsernas speciella utformning av kunskapskrav som riktas mot potentiella anställda.

Metod

Textanalys är ett verktyg för att komma närmare en förståelse av vad text och texter vill sanktionera och förmedla ut till sina läsare. Beroende av sammanhang och situationer där människor producerar texter är det ofta skapade för de sammanhang (kulturhistoriskt) som de kom till i. Inom de textanalytiska inriktningarna finns det exempelvis innehållsanalys, argumentationsanalys, ide och ideologianalys, lingvistik analys (analys av metaforer, syntax och ordval) och diskursanalys. (Bergström, Boreus 2000).

Innehållsanalyser är speciellt lämpade för analyser av texter där man vill få ut ett mönster, som man kan se som återkommande. Man kan även använda denna analysmetod som ett komplement till andra former av analyser. Innehållsanalys används bara i de fall man redan innan vet vad man vill analysera. (ibid 2000:86)

Mitt sätt att närma mig och granska platsjournalernas annonser är huvudsakligen genom använda mig av innehållsanalys. ”Termen `innehållsanalys` används framför allt om analyser där tillvägagångssättet består i att kvantifiera, dvs. räkna förekomsten av eller mäta, vissa företeelser i texter”. (Bergström, Boreus 2000:44). Vid granskning av annonserna och deras

text med olika formulerade ideal hos individen passar innehållsanalys väl in för att räkna och kvantifiera förekomst av specifika ideal.

Kulturella och arbetssociala betingelser kan också kopplas till skapandet av olika ideals uppkomst och försvinnande. Det jag försöker finna är om det uppstår några generella mönster som får den ena egenskapen eller idealet att framstå som oftare förekommande från det ena decenniet till det andra. Vid granskningen och genomgången av platsjournalernas annonser markerades varje ideals upprepning och förekomst. För att inte blanda ihop för mycket av ideal och begrepp kan en annons bara bli maximerad till ett mot ett, d.v.s. om en annons som söker efter en persons egenskaper som innehåller både erfarenhet, vana och praktik samt flexibel, kreativ, idérik och lätt att samarbeta med, blir det ändå maximerat till ett mot ett. Detta medför en förenkling till själva sammanställningen, och till överblicken av annonsernas utformning. Detta är mer utförligt beskrivet i stapeldiagrammet som följer och som redovisar de olika begreppens antal var för sig. Jag bifogar även två annonser i sin helhet för att ge läsaren en bild av innehåll, längd och som exempel på hur de kan se ut.

Platsjournaler och platsjournalernas annonser om arbeten sanktionerar ut vilka egenskaper och kompetenser som för tillfället är det som bör tas för det "sanna" och givna, en gängse norm om en "sann verklighet" att förhålla sig till. Det budskap som texten i tidningarnas platsjournaler förmedlar, är knutet till det sociala och kulturella sammanhang genom vilket annonserna blev till.

Den vardagliga och den sociala sfär som ständigt och jämnt är med, och som vi omges av, bidrar till att skapa och konstruera upp normer och ramar. Detta leder i sin förlängning till vad som för den enskilde skall tolkas som den givna och den "sanna" verkligheten. Annonsernas text, platsjournalernas sökande efter specifika ideal och egenskaper, skapar och projicerar många gånger en bild och en form som skall tas för given och "verklig".

I boken *Textens mening och makt*, kan vi läsa följande: "texten betyder det uttolkaren ser att den betyder". (Bergström, Boreus 2000:26). Den tyske filosofen och hermeneutikern Hans-George Gadamer framhåller att varje läsare varje mottagare närmar sig varje text med en förförståelse (eller med "fördomar"). Utan en viss förförståelse är tolkning omöjlig. Våra individuella upplevelser vår uppfattning av världen människorna och samhället i vilket socialt sammanhang vi rör oss, vår utbildning, våra kunskaper om textgenren, vårt språk, allt påverkar vår förförståelse av texten. Gadamer framställer ens egen historiskt och socialt betingade förförståelse som utgångspunkten som gör det möjligt att alls ta till sig texter från andra tider eller kulturer. "Vi kan aldrig trola bort oss själva som samhällsvarelser i

tolkningsprocessen”, hävdar han (Bergström, Boreus 2000:26). ”Språket återger inte verkligheten utan bidrar till att forma den.” (ibid.:221).

För att undersöka förändringar av ideal inom arbetslivet analyserar jag och jämför platsannonser från år 1972 och från år 2002. De exemplar av platsjournaler som jag valt är annonser som berör arbeten inom tekniksidan. Annonserna från 2002 införskaffades hos arbetsförmedlingen i Trollhättan. 1972 års annonser beställdes från reproavdelningen hos kungliga biblioteket i Stockholm. Antalet annonser som granskats är 228. 114 annonser från år 1972 ställdes mot lika många år 2002. Valet av just 114 annonser beror på att platsannonserna från 1972 innehöll just det antalet. Det blev ett logiskt beslut att ta med alla dessa gamla annonser och ställa de mot 114 nya och samtida annonser. Platsjournalen av det senare datumet innehöll för övrigt fler annonser. Jag valde att ta med de första 114 annonserna och dessutom valde jag ut tekniksidan eftersom tekniksektorn hade utförliga beskrivningar av ideal. Från dessa annonser började jag med att ställa upp två kategorier mot varandra. Grupperna som jag valde att ställa mot varandra blev två överkategorier, med titlarna erfarenhetsförändringar som första och flexibilitetsförändringar som andra. Motivet till detta urval grundade sig på min uppfattning att erfarenheten står för långsiktighet och flexibiliteten till dess motsats kortsiktigheten eller ytligheten. Vidare placerades under varje huvudkategori ett antal ord och ideal som ligger i fas med respektive grupp. I den första spalten räknade jag samman orden vana, erfarenhet, praktik och kunnighet. I den motsatta, andra kolumnen summerade jag samman begreppen flexibilitet, kreativitet, självständig, idérik samt lätt att samarbeta. Utifrån dessa två huvudgrupper redovisas varje enskilt begrepp, en underavdelning till var och en där varje ord får sitt specifika antal förekommanden i annonserna redovisade. Av antalet granskade annonser uppstår det ett generellt mönster som jag presenterar under rubriken resultat.

Avgränsning

Jag har endast granskat annonser som berör arbeten inom tekniksidan. Annonserna är hämtade från en platsjournal 1972 och en från 2002.

Disposition

Uppsatsens fortsatta disposition är följande: I ett teoriavsnitt diskuterar jag vad ideal kopplat till arbetslivet är för något. Därefter diskuterar jag vad arbete står för och har för innebörd och

vad i begreppet som är kulturellt och historiskt knutet. Under nästa rubrik går jag igenom ett annat begrepp; flexibilitet. I anslutning till detta diskuterar jag en aspekt på flexibilitetens mindre goda sidor, en risk och ett vågspel med individer som kan bli allt för flexibla. Nästa avsnitt handlar om arbetets relation till socialisering och det handlar också om skapandet av gängse norm och det som ”bör” hållas för ”sant”. Detta genererar uppkomsten av nya konstruktioner, strukturer och samhällsmönster.

Under nästa rubrik berörs kunskap och vad kunskapssyn är för något och dess koppling till både identitet och arbete. Resultatet av undersökningen presenteras i resultatdelen genom två stapeldiagram, fig.1 och fig.2. Dessa två stapeldiagram visar på olika typer av egenskaper, erfarenhetsegenskaper och flexibilitetsegenskaper samt även på de olika idealens förekomst i platsjournalernas annonser. Vidare i anslutning till stapeldiagrammen en sammanfattning av dessa. Avslutningsvis förs en diskussion och kommentarer till och kring den gjorda undersökningen.

2. TEORI

Ideal och karaktärsegenskaper

För att kunna diskutera vad ideal kopplade till arbetslivet är för något, bör man först och bilda sig en uppfattning om vad man menar med arbete. Ideal och karaktärsegenskaper är något som står i ständig relation till arbetslivets krav och behov. Ett rådande ideal eller de karaktärsdrag som explicit eftersöks under en viss tid, är i vissa sammanhang inte de samma som i andra tider eller i andra sammanhang. Idealerna och egenskaperna är kopplat till olika former av ideologier, sociala former och rådande samhällsstruktur.

Arbete

I Jan Ch Karlssons bok *Begreppet arbete, definitioner, ideologier och sociala former* får man en bild av att arbete är ett mångtydigt, komplext och svårdefinierat begrepp. Det har definierats på många olika sätt och är alltid relaterat till sin rumsliga och tidsliga sfär.

Karlsson delar in ”arbete” i tre huvudkategorier: arbetsbegrepp, arbetsform samt arbetsideologi. Dessa tre har i sin tur underkategorier. Inom den första huvudkategorin, arbetsbegreppet, skiljer han ut fem underkategorier som betydelsefulla i sammanhanget:

verksamhet, målinriktning, behov, relationer till naturen samt sociala relationer. En av dessa underkategorier utesluter han dock direkt och det är behov. Han menar att arbetet inte utvecklas på en behovsgrundad nivå, utan att förhållningssättet är det motsatta. Något som han däremot lyfter fram är att alla tidigare forskare är ense om att arbete handlar om en typ av *verksamhet*. Det är dock en typ av målinriktad verksamhet som är svår att avgränsa till andra typer av handlingar. Ett försök till specificering är att arbetet för människan ligger i något görande som han kallar för ”nödvändighetens sfär”. (Karlsson 1986:119).

Inom den andra huvudkategorin arbetsformer, som är ett vitt och stort fält, håller han sig till fyra underkategorier: ”slaveri, livegenskap, lönearbete och egenarbete för att peka på den stora och faktiska variationsrikedomen” (ibid:120). Inom den tredje huvudkategorin, som han kallar för arbetsideologi, ingår ”det naturliga slaveriet, som skulle innebära att vissa människor av naturen är slavar och de andra deras herrar och att inom vissa religioner bygga upp arbetsideologierna genom att strukturera ett hierarkiskt samhälle”. (ibid:121).

Det som jag vill lyfta fram i detta stycke är att arbete i sig inte är något självklart och enkelt att förhålla sig till, utan får sin självklarhet i sitt kulturhistoriska sammanhang och dess omgivande betingelser. Vår syn på arbete, kraven på arbetskraften och arbetets villkor förändras i takt med historiska förändringar på arbetsmarknaden och detta är något som speglas i platsannonserna.

Flexibilitet

Med samhällets ständiga förnyelse följer även språket. Vi använder oss av ord och begrepp som står i korrelation med sin samtid. Exempel på ord eller begrepp som vår samtid erbjuder oss är ”flexibilitet”, ”kreativitet” samt ”nydanande” etc. Dessa får ett allt kraftfullare och större inflytande på oss som individer. Att gestalta vissa termer ord eller begrepp som viktigare än andra ger upphov till en idealisering och till det som skall eller bör hållas för ”sant”. Det bidrar också till att skapa en ”norm” för samhällets individer.

Ett exempel på ett ideal eller modeord är, som nämndes ovan, ”flexibilitet”. Vad menas med det? I boken *När karaktären krackelerar* diskuterar sociologen Richard Senneth detta och tar upp ett antal exempel där det beskrivs som en fara och en risk för individen att bli allt för flexibel. Riskerna är att flexibiliteten kan skapa en ytlighet och ett förhållningssätt socialt sett som i sin förlängning kan ge upphov till otrygghet och vilsenhet. Senneth menar att vi håller på att forma en ny människa, en människa med nya karaktärsdrag, där själva arbetet i sig självt med dess värden och normer inte står i fokus för individen i fråga. Senneths bok tar upp

flera exempel på vad det nya flexibla arbetslivet kan få för konsekvenser för vissa individer. Han menar att det nya arbetslivet på ett mycket genomgripande sätt påverkar vissa människors grundläggande normer, värden och förhållningssätt.

I ett av exemplen tar han upp en ung familj där båda föräldrarna är mitt uppe i sina karriärer. Mannen är elektronikingenjör och med arbetslivserfarenhet från den moderna konsult- och databranschen. Familjen har fått flytta många gånger under hans fjorton år i arbetslivet. Anledningen till detta har varit nedskärningar och företagsnedläggningar, samt svårigheter att förena de bägge makarnas arbeten. Mannen driver ett eget konsultföretag som leder till skiftande tillgång på uppdrag och arbete. Trots detta har makarna goda inkomster, men något som utmärker deras yrkesliv är att de arbeten eller de uppdrag som de utför har en karaktär av kortsiktiga åtaganden, som följd av denna kortsiktighet känner familjen en bristande kontroll över framtiden. (Gustavsson 2000).

Kortsiktigheten är enligt Sennett ett utmärkande drag i det moderna arbetslivet. En annan aspekt är det ökande risktagandet. Entreprenörer eller personer som är villiga att ta risker är viktiga pådrivare samhällsutvecklingen. Vidare menar han att risktagandet inte längre är förbehållet professionella investerare eller ovanligt äventyrliga personer. Att ta risker blir alltmer en daglig nödvändighet som axlas av de breda massorna och när detta risktagande ingår i ett strukturellt system, där också "vanliga" människor ständigt utsätts, ökar sannolikheten för att den egna självkänslan och förtroendet för framtiden urholkas. Något annat som också ligger i tiden är arbeten och uppdrag i teamwork. (ibid.)

Sennett skriver: "Den moderna arbetsmoralen fokuserar på gruppsamverkan – teamwork. Där hyllas lyhördhet mot de andra, och där krävs sådana mjuka egenskaper som att kunna lyssna bra och att vara samarbetsvillig. Men framförallt betonas arbetslagets anpassningsförmåga till rådande omständigheter. Teamwork är den arbetslivsideologi som passar en flexibel samhällsekonomi. Trots all flåshurtig entusiasm som den moderna företagsledningen utvecklar kring lagarbete inom industrin och näringslivet, är och förblir det en i grunden ytlig ideologi. Teamwork är den förnedrande ytligheten satt i system". (Sennett 2000:138). Vidare menar Sennett att denna ytliga anpassningsstrategi, som utmärker människor som arbetar i gruppverksamheter, skapar en ny människotyp, den ironiska människan. Detta är en människa som aldrig kan ta sig själv på allvar, eftersom hon är medveten om att villkoren för hur hon identifierar sig själv ständigt förändras. Vi kan inte ha ett samhälle som byggs och baseras på ironi där man själv ständigt tvekar om sig själv och sina grundläggande värderingar. (Gustavsson 2000).

Även på den svenska arbetsmarknaden och i det svenska arbetslivet finner man på snarlikheter till det som Sennetts diskuterar. På arbetsplatser sker omorganiseringar och mer flexibla förhållningssätt till produktionssfären. Detta kan för vissa individer skapa en oro och bristande kontroll av den egna kompetensen och dugligheten i relation till vad det egna självförtroendet är i stånd till att klara av, genom att alltid vara beredd på nya kortsiktiga och flexibla lösningar. Detta med kortsiktighet och snabba lösningar är även något som mer och mer berör de breda massorna.(ibid.)

När flexibilitetsidealet blir något som befäster sin position och ingår i ett nytt strukturellt system som en positiv egenskap för individen kommer vissa individer att se det som en möjlighet, medan det för andra individer blir ett hinder eller en begränsning. Föreställningen om vad arbete är och vilka ideal som kopplas till samtidens "norm" hänger intimt ihop med vilken samhällssyn och vilken människosyn som skall anses vara den vedertagna och gängse "sanningen" (ibid). Marknaden ställer olika krav på flexibilitet och detta är något som återspeglas i annonserna. Olika former av flexibilitet kan vara dynamisk, numerär och funktionell. Den dynamiska flexibiliteten kan kopplas till arbetstider som är flexibla, den numerära till personalstorlek och den funktionella till att inom arbetsorganisationen kan fler uppgifter bli utförda.

Arbete och människa

Arbete är sammankopplat med människosyn och ideal på ett komplext sätt. I boken *Arbete mellan misär och utopi* skriver Andre Gorz: "Genom fastställandet av kompetenser och procedurer och av de behov som `arbete` förutsätter blir `arbetet` ett mäktigt medel för att socialisera, normalisera och standardisera och som bestraffar eller begränsar individens eller kollektivets uppfinningsrikedom för att skapa nya normer, behov och kompetenser". (Gorz 1999:12). Gorz menar att den västerländska världen gått in i framtiden baklänges och att vi skulle vara oförmögna att reproducera oss i enlighet med de förgångnas normer. Vi har inte lyckats med att dra nytta av den enorma tidsbesparing som teknologi och andra framåtskridanden medfört. Under ett tjugotal år har de samhällen som föddes ur fordismen demonterats utan att någon annan samhällsform har börjat ta form. (Gorz 1999:149).

I Sverige har det från tidigt 70-tal fram till idag skett ständiga skiftningar i behov från arbetsmarknadens sida. Detta har inneburit att den människosyn som arbetsbehovet för med sig ständigt har förändrats och förnyats. Nya konstruktioner, nya strukturer och nya mönster

bidrar också till att människan anpassar sig till arbetsmarknaden behov. Datoriseringens smygande inträde i mitten på 80-talet möjliggjorde förenklingar när arbeten skulle utföras. Detta betydde ett revolutionerande och nytt arbetssätt för många där arbetet gick betydligt snabbare. Ser vi till vår tid är det en självklarhet och ett krav från arbetsgivaren att individen skall behärska PC-användning med alla dess funktioner och nyttigheter. Jämför vi datoriseringen med vad som hände i industrin ungefär samtidigt ser vi att man kompletterade sina manuella maskinparkar med maskinparkar som var Nc-styrda, vilket resulterade i ökad produktion och även ledde till tidsbesparingar. De nya maskinerna utförde i själva verket mycket av det arbete som innan krävde manuell hantering. I samband med datorisering och NC-teknikens införande på arbetsmarknaden sker parallellt ett ökat krav på anpassningsförmåga hos individerna. Kraven består här i att behärska de nya teknologiska instrumenten.

Kunskap och människa

Utifrån olika sätt att se på ideal och egenskaper som människor bär på kan vi här tala om begreppet kunskapssyn. I boken *Ett oändligt äventyr* skriver Sven-Eric Liedman: ”Kunskapen är inte, som man i dag kan få intryck av, något ytligt, något som en människa ena dagen tar till sig och nästa kastar ifrån sig, utan kunskapen är införlivad med hela hennes sätt att leva och att förstå världen”. Han fortsätter: ”Varje epok, varje samhälle, varje individ har sin egen kunskapsprofil och därmed sin unika bildningsväg. Kunskapen är en väsentlig del av vår identitet”. (Liedman 2002:6,7). Kunskapssyn och makt är också något som intimt är sammanflätat i våra samhällen. (ibid.).

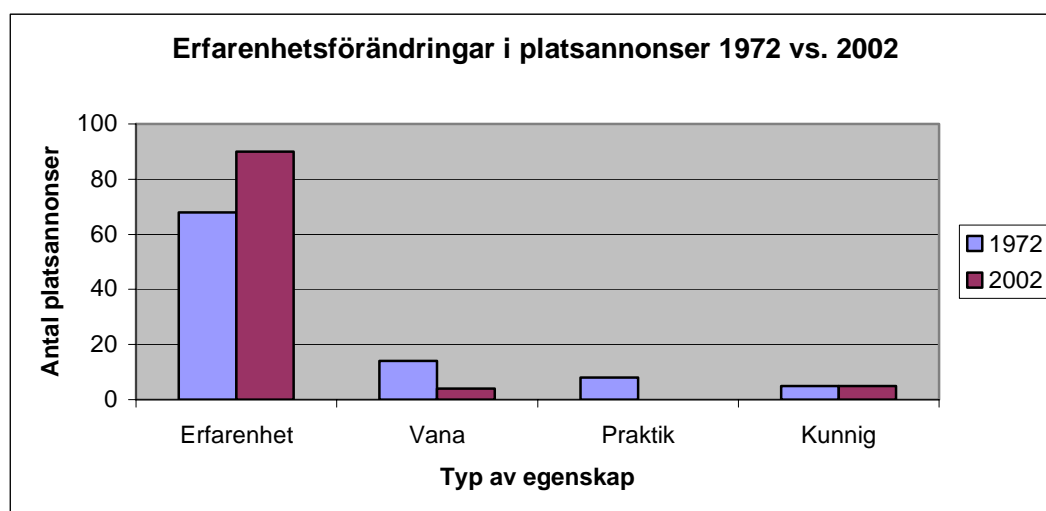
Liedman diskuterar också Michel Foucault och hans sätt att se samhället som människoskapad ”verklighet”. Denna människoskapade konstruktion ger en idealiserande och normativ beskrivning av vad ett samhälle är och bör vara, vilket även inkluderar kunskapens territorium. ”Det bärs upp av makt men därmed också av kunskap. Inte bara den synlige makthavaren har del i denna kunskap. Undersåtarna måste också förstå och därmed behärska den struktur de lever i. En väsentlig del av makten i Foucaults mening skulle med ett träffande svenskt ord kunna kallas *självbehärskning*, vilket betyder att härska över sig själv. En sådan förmåga kräver disciplin och vägen till disciplin går i ett modernt samhälle inte över våld och tvång utan över ett samtycke, som innebär att människor gör om rådande regler till sin egen moral och sitt eget samvete. Den allmänna skolan utgör ett oöverträffat instrument i disciplineringens tjänst. Fängelset, en skapelse av den moderna tiden, tjänar samma syfte”. (Liedman 2002:266). Arbetet eller den arbetsmarknad som råder under en viss tid tjänar

samma syfte; att disciplinera och att socialisera in dess invånare, högre krav på anpassning, kunskapskraven skärps på dagens arbetsmarknad och kunskapen blir en konsumtionsvara.

3. RESULTAT

Erfarenhetsförändringar i platsannonser 1972 vs. 2002

Resultatet av undersökningarna visar att vissa ideal och arbetsmarknadsrelaterade egenskaper står sig bättre över tid, medan andra är mer direkt tidsbundna. En iakttagelse är att det även går mode i vissa ord och att det genom texter och kommunikation sker en påtagligare konstruering eller upphöjning av specifika egenskaper. Ser vi på erfarenhetskategorins resultat av egenskaper ter de sig tämligen lika över decennierna.

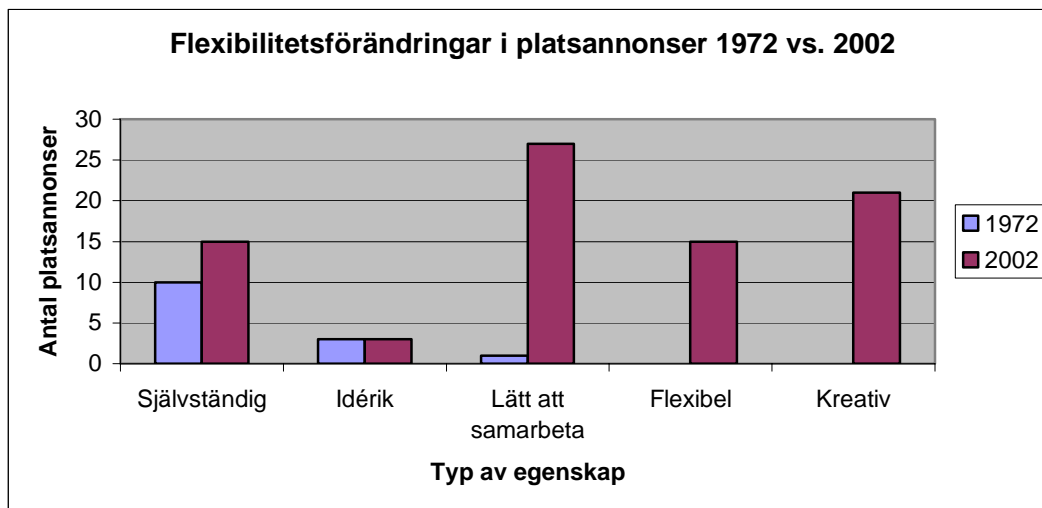

Figur 1: Erfarenhetsförändringar i platsannonser 1972 vs. 2002.

Flexibilitetsförändringar i platsannonser 1972 vs. 2002

Ett exempel på framhävandet av vissa ideal är fokuseringen på att vara kreativ och flexibel. Dessa egenskaper är något som ofta finns med och förekommer i de senare annonserna. Staplarna visar även att de senare annonserna sätter mer fokus på de individuella och personliga egenskaperna. Vidare kan man i de senare annonserna utläsa en strävan till en mer och utjämnad könsfördelning i de olika yrkena. Ett exempel på detta redovisas i bilagan under

annonsen ”Sökande av driftingenjör”, texten lyder: ”Kvinnor sök vi vill bli fler” (Platsjournal nov, 2002:13 nr:47).

Figur 2: Flexibilitetsförändringar i platsannonser 1972 vs. 2002.

Sammanfattning

En konkret reflektion till det senare diagrammets flexibilitetsförändringar är att det passar in bättre på vår samtid medan det tidigare diagrammet med erfarenhetsegenskaper som bas, passade bättre in på 70-talsepoken med kortare och mer formella formuleringar kring praktik och utbildningar. Det resultat som går att utläsa i det senare diagrammet är mer relaterat till en persons karaktär och individuella egenskaper som går utöver vanan och kunnigheten, samt som komplement till de formella utbildningar och praktiska erfarenheter som personen besitter. Vidare har tekniken förfinats vid skapande av tryck och text i annonserna, vilket bidrar till förenklade tillvägagångssätt vid utformningen. Texterna blir längre och mer specifika i sitt riktande till vissa målgrupper. De två annonserna som följer i bilagan är representativa för det stora flertalet annonser för respektive decennium.

I gruppen flexibilitetsförändringar år 2002 sker den påtagliga förändringen. Från annonserna 1972 med antalet 14 hittade ord, växer denna grupp till 81 stycken i antal år 2002. En förklaring till det senare diagrammets resultat är att annonserna idag riktar in sig på en persons specifika karaktäregenskaper som ett komplement till de tidigare annonsernas kortare och mer formellare utformning kring utbildning och erfarenhetsstatus. De senare

annonserna lägger också större vikt vid individens sociala kompetens samt flexibilitetsidealen i sina annonsteter. Personens personlighet får ett tilltagande utrymme. Vissa ideal eller olika beskaftenheter och anlag lyfts fram som komplement till utbildning och tidigare erfarenhet.

4. Diskussion

1970-talets arbetsmarknad var hårdare relaterad till den industriella produktionen som i sin tur erbjöd ett arbetsmarknadsområde där arbetena och produktionen var mer stationära och nationellt knutna. Det som nu sker i vår postindustriella tid är att ett fält har öppnat upp sig på den globaliserade marknaden. Produktionen av varor och tjänster förläggs mer och mer till andra delar av världen där produktionskostnaderna blir lägre än i Sverige.

Det som vi nationellt får kvar blir en arbetsmarknad med större krav på det som skall produceras och ett ökat krav på flexibilitet och beskaftenheten hos de anställda. Svenska företag och den svenska produktionssfären får ett förhållningssätt till en mer och tilltagande globaliserad marknad. Produktion och arbeten som medför för höga kostnader i hemlandet förpassas till lågprisproducerande länder som exempelvis; Sydostasien och Kina. För svensk del verkar det som fåtalet individer skall göra och producera mera.

En annan aspekt är teknologins och datoriseringens allt mer övergripande och tilltagande spridning. Datoriserade nätverk och nystartande projekt samt nya gruppkonstellationer ställer andra krav på arbetskraften än innan. 1970-talets platsannonser var kortare och mer formella samt opersonliga i sin utformning. Det texterna frågade efter var vad personen hade för utbildning, praktik och erfarenhet som var kopplad till respektive arbete och yrke. 2000-talets vakanser liknar de tidigare fast med ett tillägg och ett fokus på de personliga egenskaper och personliga drag som den som söker en tjänst bör besitta. Exempel på sådana egenskaper kan vara flexibilitet, att kunna ha många bollar i luften samtidigt, kreativitet, lätt att samarbeta med, iderik, och självständig. Ords tyngd och betydelse varierar från tid till annan. Ett exempel på detta är idealet ”kreativ”. Olika upplagor av Svenska Akademiens ordlista avslöjar denna skillnad. I 1976 års upplaga är ”kreativ” synonymt med ”skapande” och ”produktiv”, medan det i 1998 års upplaga tillkommer ytterligare en synonym, nämligen ”nydanande”.

Det som annonserna söker efter är vissa kategorier och ideal som vi tillsammans är med att producera genom det dagliga samtalet och genom media, texter, tidningar, litteratur etc. Jag tillåter mig igen att påstå att det går mode i ord och även till deras existens och tyngd.

Värderingar, normer och försanthållande är något som vi alla berörs av på ett eller annat sätt. Människosyn och vad en människa är skiftar från en tid till annan. Kraven på ideal och andra karaktärssegenskaper är något som vi utifrån behov och nödvändigheter från samhällets perspektiv får leva med. Detta är också kopplat till ideologi. Sven-Eric Liedman skriver: "det intima sambandet mellan verklighetspåståenden, värderingar och normer är utmärkande för ideologier". Han fortsätter: "I själva verket fungerar ideologin väl om sambandet mellan värderingar, försanthållanden och normer ter sig så `naturligt`, så `omedelbart`, så utan skarv att man knappt märker övergången från det ena till det andra".(Liedman).

Hur man läser annonserna berättar också hur det är ställt med den egna kulturella förståelsen, den kulturella uppfattning som vi erfarenhetsmässigt med hjälp av språk, texter, sociala sammanhang etc. bär med oss sedan tidigare. De egenskaper som annonserna lyfter upp som ideal idag, var egenskaper som människorna hade även på 70-talet. Förändringen som staplarna och annonserna påvisar är sättet på vilket det ser ut i text och vad som betonas. Betoningen visar att det är inom arbetsmarknadsbehovet den stora förändringen har skett. Flexibilitetsförändringarna har med arbetsbehovet att göra. "Fast speed" eller om vi så vill it-data ålderns inträde har gett upphov till ett helt nytt förhållningssätt för människorna. Budskapet som går ut lyder: Var ombytlig! Var flexibel! Var kreativ! Var idérik! Var social kompetent! Då vill "vi" ha dig.

Samhälle

Lästa ur ett samhällligt perspektiv anser jag att det går att urskilja ett "vi" och "dem" i annonserna. Det som jag namnger med vi är ett vi där läsaren av annonserna känner igen sig med annonsernas beskrivningar av ideal hos den sökande. Annonsläsaren som inte känner igen sig i beskrivningar av kompetens och personliga egenskaper som platsjournalerna sanktionerar ut kan uppleva en känsla av otillräcklighet och ett utanförskap i förhållande till arbetslivet. Annonserna från 2002 idealiserar vissa karaktärsdrag hos den sökande, som exempelvis kreativitet, flexibilitet, idérik, lätt att samarbeta etc. Exempel på detta är en annons som söker efter en byggnadsinspektör/bygglovshandläggare i Skåne län: "han bör vara erfaren inom verksamheten och väl insatt, ha lätt för att uttrycka sig tal och skrift, samt att vara pedagogisk och serviceinriktad, till detta måste han också ha god samarbetsförmåga, vara stresstålig, noggrann, systematisk och samtidigt snabb". (Nytt jobb teknik data, nummer 47, 2002:11). En annan annons söker efter en eltekniker i Kronobergs län. Denne skall inneha erfarenhet men till detta kommer också: "Vi söker en person med stor drivkraft och som är positivt inställd till utveckling. Som person bör du vara en flexibel och öppen samt ha god

samarbets- och initiativförmåga”. (Nytt jobb teknik data, nummer 47, 2002:12). Annonserna riktar ett explicit budskap till sina läsare och de arbetssökande om vad som ses, och bör ses, som ideala mänskliga karaktäristika. Implicit kan urskiljas att dessa ideal är riktade till en speciell målgrupp. De innehåller en indirekt definition om man är kvalificerad eller inte. Texterna eller annonserna ger en bild av hur den sökande ”bör” vara och i samband med detta vilka som inte kvalar in på kraven, de som kan kallas ”de andra”. Arbetsmarknadens allt högre krav på utbildning och kompetenshöjningar och då möjligtvis spetskunskaper hos den enskilde genererar en hårdare konkurrens mellan individerna.

Möjligtvis är det så också att ju längre tid som går, desto mer ideal och desto fler egenskaper kommer till i annonserna. Detta genererar en ökad grupp av individer, som kan kallas ”de andra”, som inte svarar upp till de egenskaper som annonserna söker efter. Vad som sker är en utgallring och en distansering av grupper som marginaliseras från rådande arbetsmarknad. Detta kan skapa ett utanförskap. Grupper och individer som inte känner igen sig, och tycker att de svarar upp mot nya satta ideal som den ”nya eran” för med sig.

Människa

Om man läser platsjournalernas annonser och min sammanställning av erfarenhetsförändringar och flexibilitetsförändringar bör alltså människan av årgång 2000 vara lite mer än innan. Men man skall givetvis inte heller glömma bort att själva annonserna är utformade på ett annat sätt nu än då. Texter är lättare och snabbare att producera. Därför kan förändringarna också förklaras på så sätt. Annonser är helt enkelt längre och mer utförligare numera. Men jag vill ändå hävda att detta inte är hela sanningen. Förändringen av idealen i annonserna kan inte enbart förklaras av den tekniska utvecklingen. De idemässiga förändringarna som jag har påvisat är betydligt djupare än så. Det handlar ytterst om en ideologisk förändring snarare än en teknisk. Försanthållanden, värderingarna och normerna är inte desamma i de nya annonserna som i de tidigare.

Människan möter människan genom elektronik och mobila funktioner, detta är säkert bra i alla de flesta av fallen, men kan säkert också bidra till andra mindre bra yttringar som exempelvis stress. etc. På 70-talet var det mer kollektiva och möjligtvis också mer långsiktiga arbeten och projekt som människan hade att förhålla sig till. Detta bidrog även till en fastare struktur för individerna att relatera till. I vår samtid snurrar allt på i en allt högre takt, vilket medför en process där reflektion och begründanden trängs undan. Risken finns att

grundläggande värden löses upp och förflyktigas. Värden som handlar om förståelse och skapande av mening riskerar att bli förvanskade om de hamnar i konsumtionsvarans sfär. Annonsernas texter uppmanar sin läsare att vara anpassningsbar och flexibel i relationen med de sysslor och uppgifter som skall utföras.

Med nya landvinningar inom teknik och kommunikationssektorn får vi en tidsvinst som vi måste reflektera över. Hur skall vi ta till oss denna tidsvinst på bästa sätt? Jag anser att tidsbesparingar som görs, inte direkt skall kopplas ihop med att fler uppgifter bör bli gjorda. Dessa nya göranden kan lite cyniskt ses som nya konstruktioner fast i kvadrat. Under 70-talet var stoltheten och yrkesskickligheten kopplat till ett mer specifikt område. Yrkesarbetaren hade en bred kännedom eller en kunskap som var baserad på att kunna mycket på det särskilda området. Idag kan tyckas att omständigheterna är de ombytta. För att förhålla sig väl till arbetsmarknaden behov och efterfrågan är det ett plus att vara flexibel och ombytlig. Man skall veta samt kunna lite om det stora. Individer som besitter traditionellt gamla och praktiska kunskaper inom speciella områden som exempelvis hantverk och andra konventionella göranden riskerar att på sikt se dessa kunskaper gå förlorade i det nya och framväxande samhället.

Kunskap

Alla luckor, glapp och tidsbesparingar som genereras av den moderna teknologins framåtskridande leder till nya konstruktioner och sätt som är ämnade att täppa till och fylla ut dessa tidsvinster. Vår syn på tidsbesparingar bör i min mening relateras hårdare till vår syn på vad kunskap är och vad denna kunskap bör bestå av. Det är först när vi klarar av att förena teorier med praktiker som vi börjar närma oss kunskap. Att kunna relatera kunskap till det givna och uppstådda problemet eller uppkomna situationen samt att komma fram till lösningar till och ökad förståelse för detta problem är också ett tecken på kunskap. Liedman skriver: "Kunskapen är inte, som man i dag kan få intryck av, något ytligt, något som en människa ena dagen tar till sig och nästa kastar ifrån sig, utan kunskapen är införlivad med hela hennes sätt att leva och förstå världen. Varje epok, varje samhälle, varje individ har sin egen kunskapsprofil och därmed sin unika bildningsväg. Kunskapen är en väsentlig del av vår identitet. Samtidigt är den ett begärligt byte för makten och penningen, ja, i långa stycken oskiljaktig från dem. Det är kunskapshistoriens dynamiska nerv och ofta dess tragedi". (Liedman 2002:6-7).

Men kunskap är i slutändan inte lätt att definiera. För någon är kunskap ett papper med betyg på ett tecken på kunskap, för någon annan innebär kunskap att kunna producera fram ett föremål eller liknande, och för en tredje kanske kunskap betyder att på ett smidigt, följsamt och lätt sätt kunna förhålla sig till olika sociala situationer. Liedman skriver: ”Samhället är människoskapad verklighet. Det bärs upp av makt men därmed också av kunskap. Inte bara den synlige makthavaren har del i denna kunskap. Undersåtarna måste också förstå och därmed behärska den struktur de lever i”. (Liedman 2002:266).

Slutsats och kommentarer

Platsannonserna berättar att dagens människa bör vara mer ”människa” än på 70-talet. Det förefaller som att ju mer tidsbesparingar och ju mer snabbprioriterande projekt som genomförs och avslutas, desto mer tillkommer. Allt färre människor skall utföra allt fler uppgifter. Klyftan mellan de som är gångbara på arbetsmarknaden och de som blir marginaliserade till det som Sennett kallar för ”armen av reservarbetskraft” växer. (Sennett 2000:9). Ur ett samhällsperspektiv är detta inte hållbart i längden och kan vara en orsak till det allt högre samhällskostnaderna för långtidssjukskrivningar som Sverige i vår tid belastas av. Andre Gorz skriver att ”detta samhälle måste konstitueras så att anställningsformerna – flexibla, diskontinuerliga, utvecklade – inte ger upphov till social upplösning utan tvärtom till nya former av socialitet och sammanhållning”. (Gorz 1999:104).

Han menar vidare att politikerna bör se till så att det skapas alternativa rum där sociala praktiker kan utvecklas och näras. Ett multiaktivt samhälle vars huvudvillkor är att ge en garanterad och tryggad inkomst till människorna är vad som bör eftersträvas (ibid:109). Gorz förslag ligger i att minska arbetstiden för de fasta anställda individerna och att fördela ut arbetet på ett större antal personer: ”*Alla former av upplevd diskontinuitet och flexibilitet i arbetet och arbetstiden måste förvandlas till en möjlighet att välja och själv styra denna diskontinuitet och flexibilitet*” (ibid:127).

Vi bör skapa ett nytt samhälle, en ny samhällsstruktur som normaliserar och utnyttjar alla de tidsbesparingar som vår ständigt utvecklande teknologi innebär. Gorz skriver: ”Man måste förändra arbetet genom att befria det från alla de förtingliga krav (tidsliga, hierarkiska, inkomstmässiga) som speglar dess underkastelse under kapitalet och som tills nu har bestämt kärnan i det som man benämner `arbete`. Man måste förändra det genom att försona det med

vardagslivets kultur, med en levnadskonst som i stället för att avskäras från arbetet blir både en förlängning av och en källa till det”. (Gorz:130).

Fokus måste i första hand vara individerna bästa. Vi måste försöka se till vad som är bäst för var och en. Gör vi det får vi ett samhälle som är grundat på samarbete, föreningar och sammanslutningar professioner emellan. I platsannonsernas sökande efter ideala mänskliga egenskaper innebär att de riktar sig till en “elit“, de som platsar på arbetsmarknaden. Detta skapar också marginaliserande grupper och individer som hamnar utanför arbetslivet, vilket inte gynnar en sund samhällsutveckling.

Som vi har sett i uppsatsen är generaliseringar och relativiseringar något som vi inte kommer undan. Kunskapssyn, människosyn och samhällssyn är alltid relaterade till sin samtid, betingade av sin kulturella och historiska epok. Platsjournalernas texter och innehåll är ett uttryck för just detta, de ger uttryck för den för tillfället gängse och sanktionerade “normaliserande normen“. De skapar och konstruerar ett stycke “verklighet“.

5. Litteratur och referenser

Bergström Göran, Kristina Boreus (2000) *Textens mening och makt, metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Gustavsson Ulla, <http://www.niwl.se/aa/00-2/bokanmalan1.asp> 10/14/02. Artikel: Arbetsmarknad&Arbetsliv, årgång 6, nr. 2, 2000.

Gorz Andre (2001) *Arbete mellan misär och utopi*. Göteborg: Daidalos.

Karlsson Jan Ch (1986) *Begreppet arbete, definitioner och sociala former*. Lund: Studentlitteratur.

Liedman Sven-Eric (2002) *Ett oändligt äventyr*. Stockholm: Bonniers.

Magnusson Lars (1999) *Svensk ekonomisk historia*. Stockholm: Prisma.

Platsjournalen *Arbetsmarknaden tekniska arbeten m m.* nov. 1972. Stockholm: Arbetsmarknadsstyrelsen.

Platsjournalen *Nytt jobb teknik data*, nr. 47 nov. 2002. Stockholm: Arbetsmarknadsstyrelsen.

Sennett Richard (2000) *När karaktären krackelerar, människan i den nya ekonomin*. Stockholm: Atlas.

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. (1976) Stockholm: Norstedts.

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. (1998) Stockholm: Norstedts.

6. BILAGA

002.40 Kontrollingenjör 1972

Väröbacka. Ett antal. Tekniskt gymn, teknisk skola, elkraft- eller teletekn linje eller motsv. Helst erfarenhet från arbete med i drifttagning av och felsökning i elektriskt utrustning för värmekraftanläggningar eller processindustrier. Som provningsingenjör deltaga i arbete med krets- isolations- och funktionskontroll på elektriska lokalkraftutrustning, kontrollutrustning och instrumentering för kärnkraftstationer. Placering vid ringhalsarbetena, ca 20 km norr om Varberg. Löneanspråk. Arbete till 30/6 74, några av sökande kan dock påräkna fast anställning vid Ringhals eller Forsmarks kärnkraftstation. Ansökan senast 27/11 märkt "E 200/72" ställs till Statens Vattenfallsverk, Personalbyrån, 162 87 Vällingby. Tel 0340/60650 Civiling E Bergren. - D218:3

Driftingenjör 2002

DRIFTINGENJÖR

VÄLKOMMEN TILL OSS PÅ ELNÄT

Umeå Energi söker en driftingenjör till Affärsområde Elnät, avdelningen Nät drift. Din arbetsplats blir driftsektionen som är bemannad dygnet runt-tjänsten innebär skiftgång.

Som kopplingsansvarig för våra 130-0, 4 kV-nät arbetar du bl a med mottagning av felrapporter, dirigering av personal för felavhjälpning, statistikuppgifter, periodiska besiktningar och fungerar vid behov som kopplingsbiträde.

Det är ett intressant och samhällsviktigt jobb som kräver stresstålighet och mycket god samarbetsförmåga.

Viktigt är också att ta kunderna på ett positivt sätt.

Du har högskoleutbildning med inriktning mot elkraft eller annan utbildning som vi bedömer likvärdig. Erfarenhet från nät drift, driftcentral och skiftgång är meriterande. Du har datakörkort ECDL eller motsvarande kunskaper samt bilkörkort

KVINNOR SÖK VI VILL BLI FLER.

Visst är männen fortfarande fler på Umeå Energi, men nu kommer kvinnorna på bred front. Alla mår bra av en jämnare könsfördelning, även männen. Därför säger vi: Kvinnor sök, ni också!

Senast 22 november vill vi ha din ansökan som skickas till: Umeå Energi, Personalenheten ref nr

EN0351/ Box224, 901 05 Umeå

Sammanfattning

Relationen mellan människa och arbetsliv påverkas av den rådande tidsepoken. Tillgång på vakanser inom arbetsmarknaden varierar i förhållande till rådande konjunktur. En historisk tillbakablick från 1970-talet fram till våra dagar visar att efterfrågan och utbud av arbetskraft har skiftat. Vad medför dessa skiftningar och vad får det för konsekvenser för samhällets invånare? Och vilka krav ställs på dessa? Denna uppsats granskar om det skett några förändringar av ideal i svenska platsjournalers texter.

I uppsatsen undersöks hur platsannonser formulerades 1972 och 2002. Utifrån en presentation av formuleringarna och en jämförelse av dessa urskiljs vissa begrepp och vad som ses som ideal och eftersträfvade egenskaper att besitta från de båda decennierna. Presentationen av begreppen sker via två huvudkategorier. Den ena benämner jag erfarenhetsförändringar och den andra flexibilitetsförändringar. Var och en av dessa har sedan underkategorier med ett antal begrepp kopplat till respektive huvudkategori.

Uppsatsens resultat är att erfarenhetsanspråken ter sig tämligen lika mellan de två decennierna, medan de påtagligaste förändringarna skett inom flexibilitetsanspråken. Vissa egenskaper som i vår samtid målas upp som ideal existerar överhuvudtaget inte vid det tidigare decenniet. Flexibilitetsidealet är ett av de ideal som tydligast framträder i annonserna.

Högskolan i Trollhättan / Uddevalla
Institutionen för arbete, ekonomi och hälsa.
Box 1236
462 28 Vänersborg
Tel 0521 - 26 40 00 Fax 0521 – 26 40 99
www.htu.se
@@@@@